

**Eén miljoen jobs gingen
verloren de laatste decennia.
Hoe kunnen wij ze terughalen?**

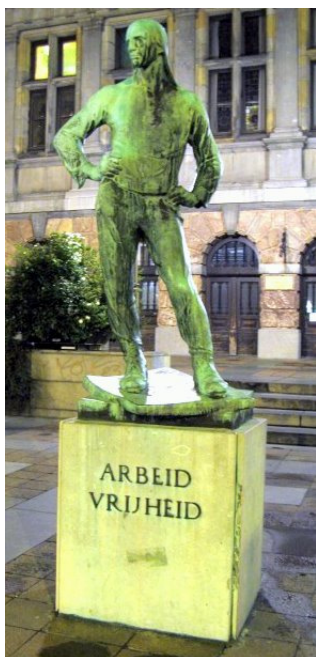
WorkForAll

Eric Verhulst, voorzitter

Debatavond 7 mei 2007

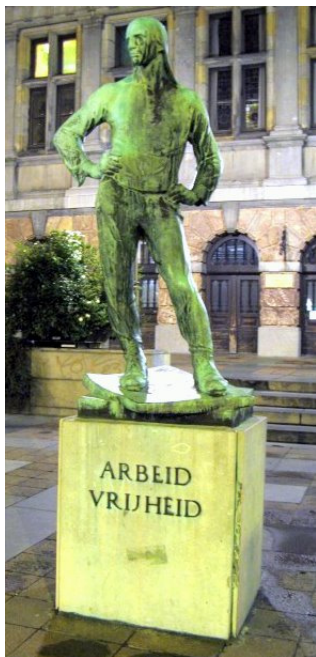
www.WorkForAll.org

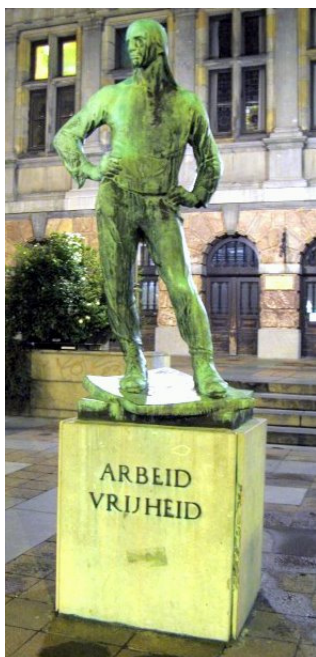
Overzicht

- Voorstelling WorkForAll
- De debattanten
- De uitdaging vandaag en morgen
- Het structurele probleem: feiten
- Principe oplossing: systeem denken
- Het structurele antwoord
- Oproep en besluit

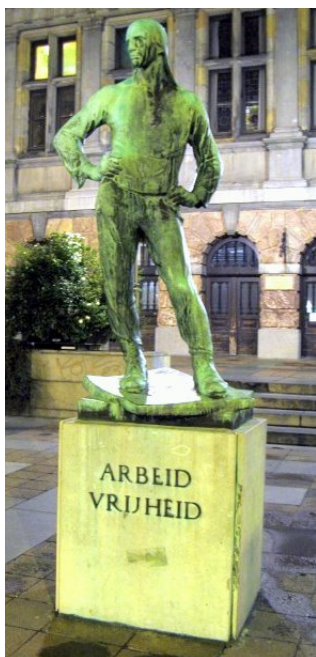
www.WorkForAll.org

- Onafhankelijke socio-economische denktank °1 mei 2004
- Focus: recht op arbeid (in alle vrijheid)
=> productieve tewerkstelling herstellen
- Benadering:
 - Feiten en data
 - Durven doordenken en gezond verstand
 - Studies, analyses en commentaar
- Uitgangspunt:
 - arbeid vergt zelfbeschikkingsrecht, arbeid geeft welvaart, arbeid geeft welzijn

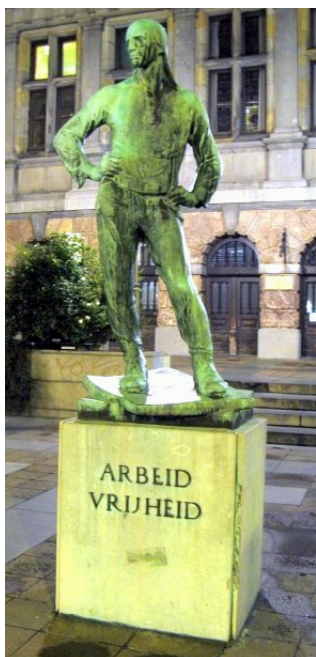
Bredere scope:

- Tewerkstelling faalt
omdat economie faalt.
- Economie faalt
omdat democratie faalt.
- Democratie faalt
omdat morele basis faalt.

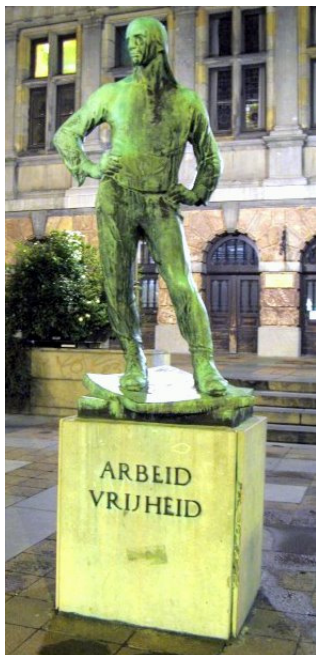

Debattanten

- Guido Meulenaer (Trends)
- Koen De Leus (auteur van 'Naar Grijsland: de uitvaart van onze welvaart')
- Prof. Jef Vuchelen (VUB)
- Sonja Teughels (adjunct-directeur kenniscentrum VOKA)
- Johan Bortier, Directeur UNIZO-studiedienst

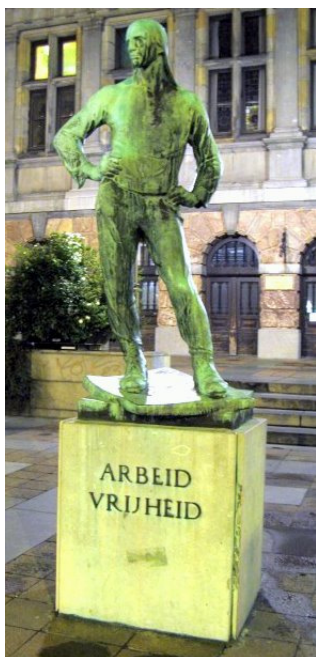

De Uitdaging: Hoe de welvaart bestendigen?

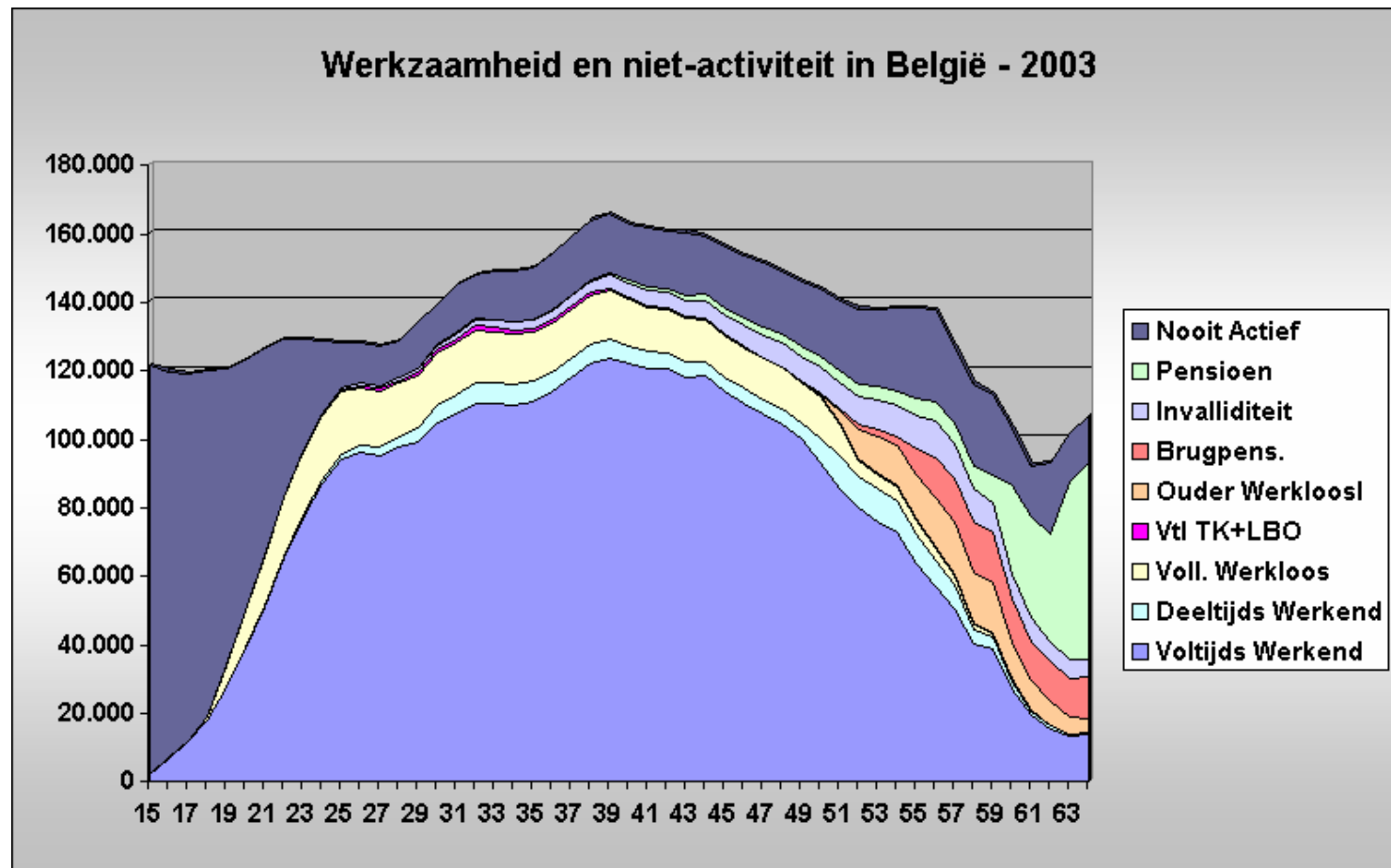

To work or not to work

- “officeël” werkloos 14,1 % of 705 000
- Maar werkelijkheid is wel anders
 - RVA betaalt aan 1 200 000 mensen
 - 9 miljard/jaar (om niet te werken)
 - 185 000 “inactief” (o.a. Loopbaanonderbreking)
- Andere inactieven:
 - 110 000 bruggepensioneerden
 - 74 000 op pensioen en < 65 jaar
- Meer dan 25 % van bevolking op arbeidsleeftijd wordt betaald op voorwaarde dat ze niet actief zijn!

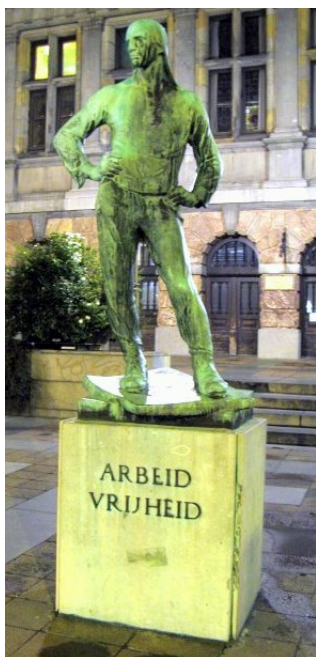

Visueel

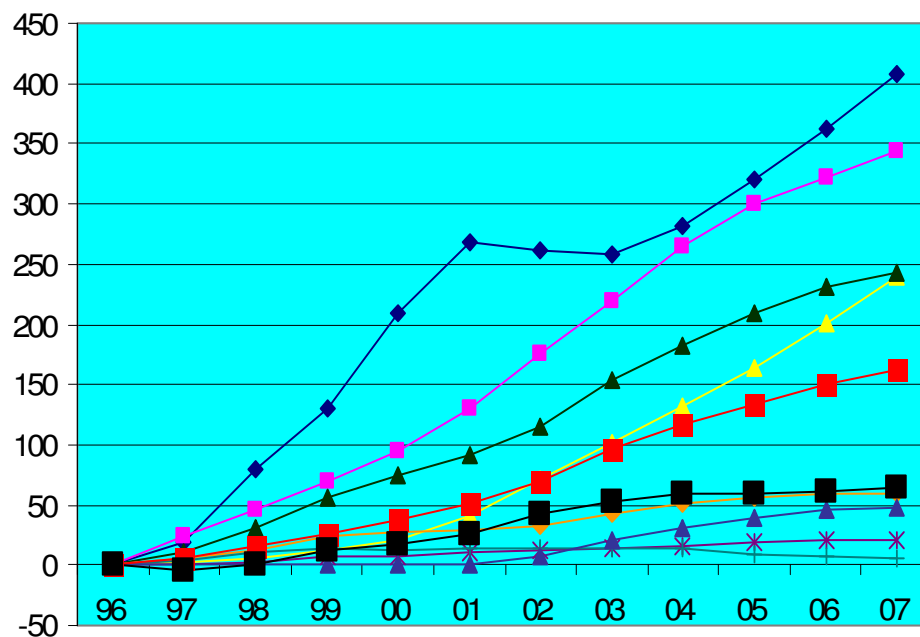
Bron:
npdata

Evolutie: aangroei jobs is eerder statistisch

Aangroei Binnenlandse tewerkstelling statistieken t.o.v. 1996
(in 1000'). Bron: Planbureau

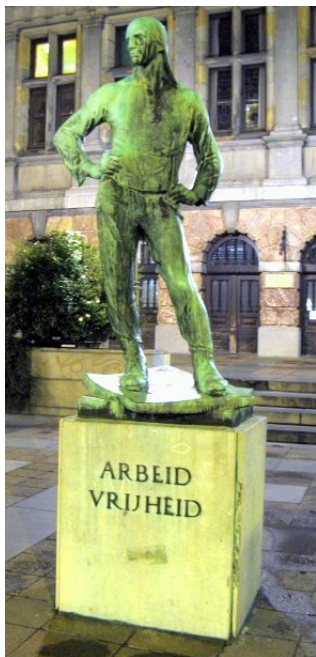

- ◆ Aangroei tewerkstelling tov 96
- Aangroei bevolking tov 1996
- ▲ Aangroei beroepsbevolking tov 1996
- ▲ Aangroei met RVA-uitkering (1996=ref):
- * Deelt. IGU (4) + onrijw. deelt. met uitkering
- ◆ Activering
- + ** Plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen
- ▲ ** Plan 'activa'
- Gedeeltelijke loopbaanonderbreking
- Overheidsadministratie

Groei tewerkstelling is sterk gesubsidieerd

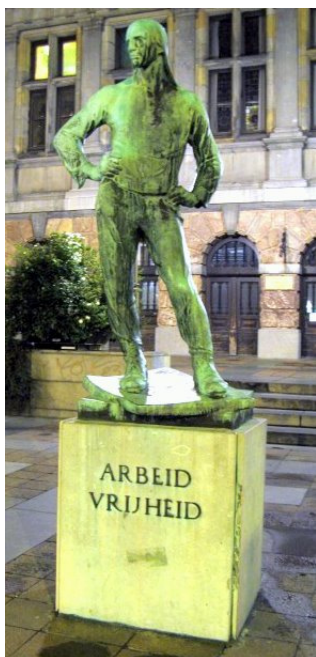
(ten koste van jobs in privé-sector op langere termijn)

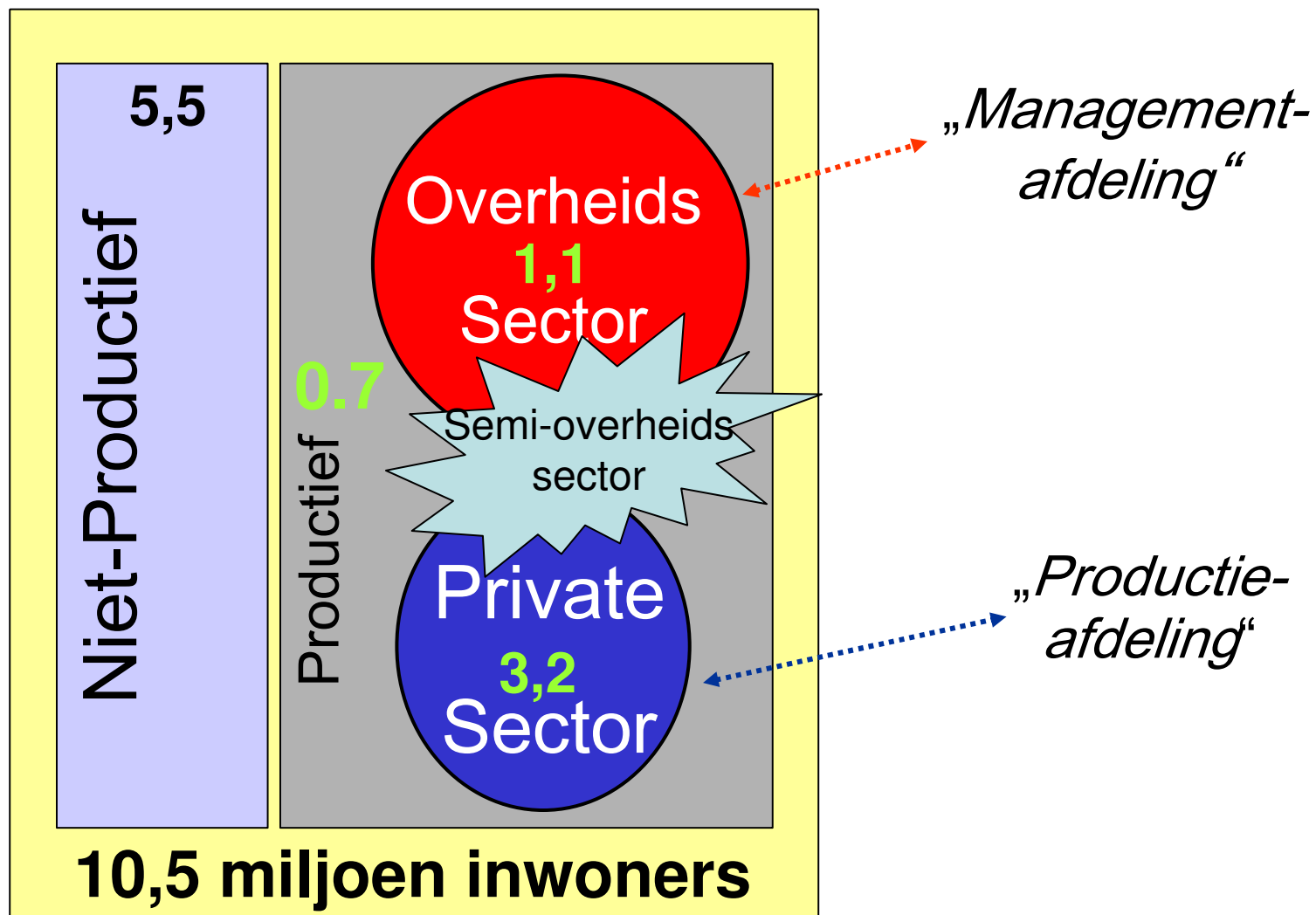

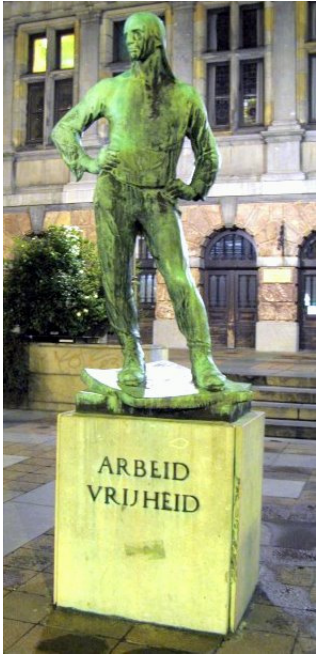
Vergrijzing en migratie

- Aantal gepensioneerden (1,7 mio) stijgt
 - Financiering is via loonbelasting
 - Nu al 15 miljard privé + 10 miljard overheidspensioenen
 - Medische kost (15 miljard) stijgt met ouderdom
- Financieringsvlak dalend
 - Gebrek aan ondernemerschap
 - Consumptie wordt hedonisme
 - Emigratie van hoog geschoolden
 - Immigratie van laag geschoolden
 - Massale werkloosheid (50%)
- Wie zal dan blijven werken en betalen?
 - Morele plicht t.o.v. volgende generaties

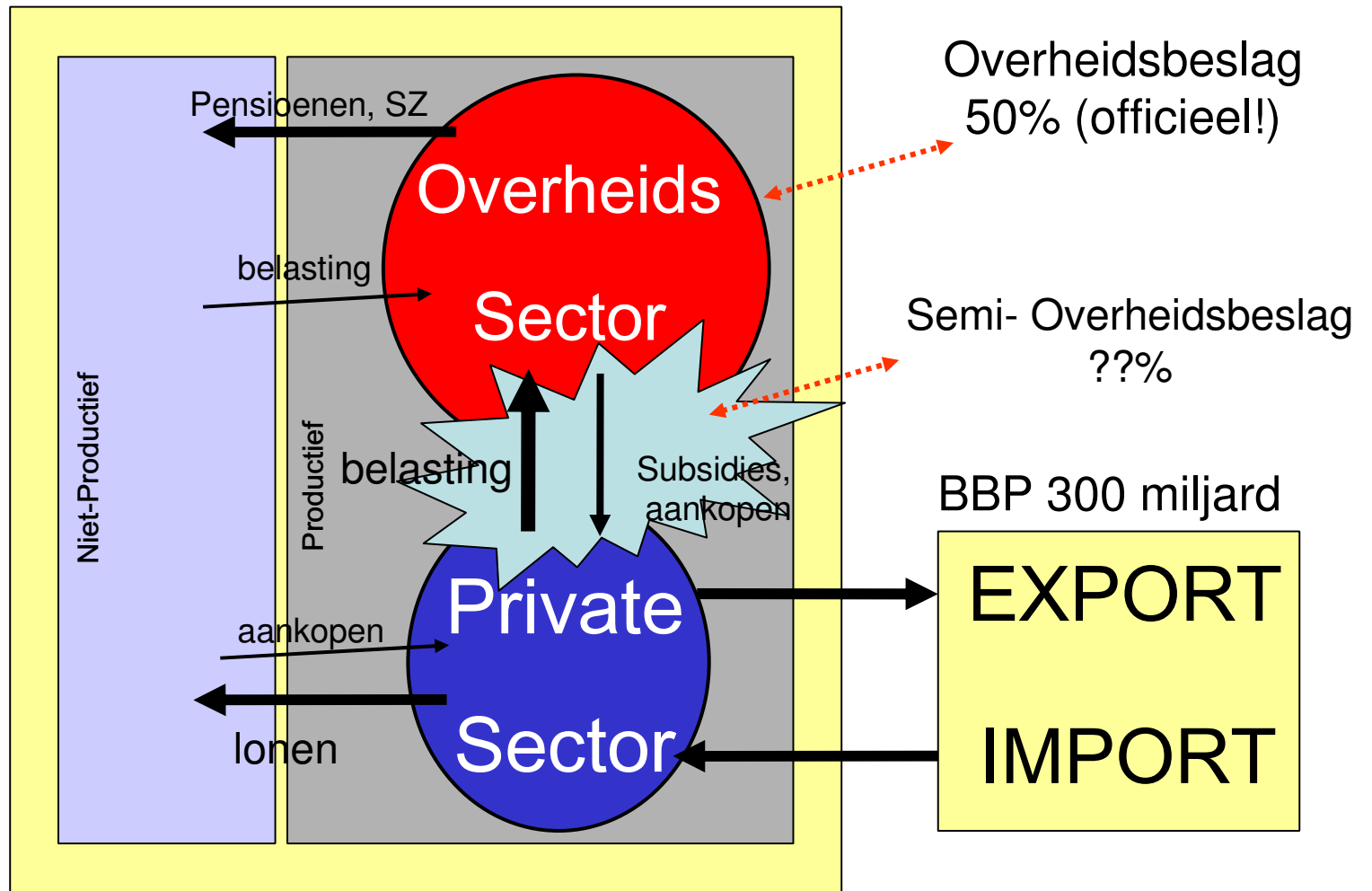

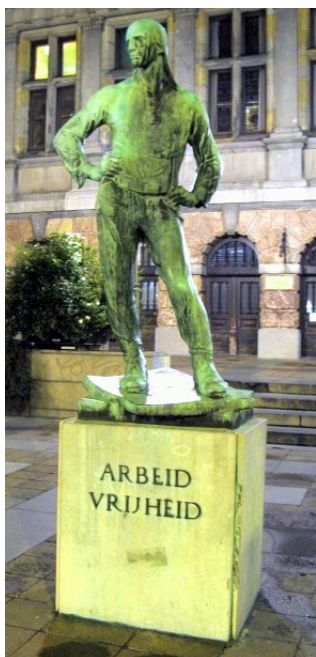
Een land als een bedrijf (holding)

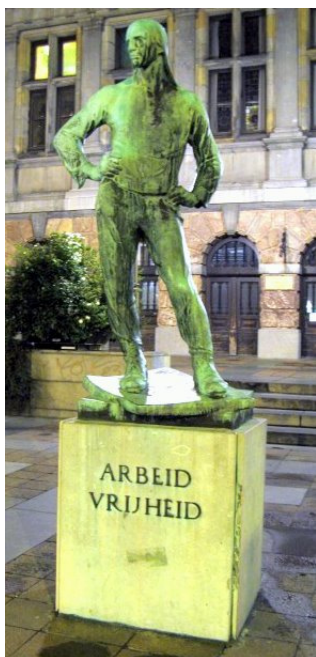
Een land als een bedrijf (holding)

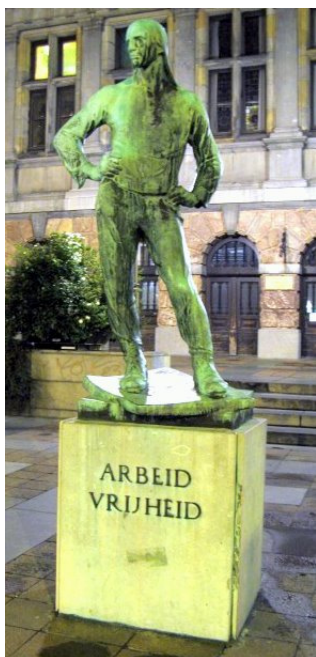
Hoe groot is het draagvlak?

- Grosso modo helft actieven draagt productief bij of maar een kwart van de bevolking!
- 70 % begroting dient voor lonen en uitkeringen
 - = consumptie, geen investeren
- Aangroei overheids personeel:
 - 800 000 vast benoemd
 - 250 000 contractuelen
 - Verdubbeling op 50 jaar tijd
 - Belasting op arbeid bij overheid is boekhoud operatie !

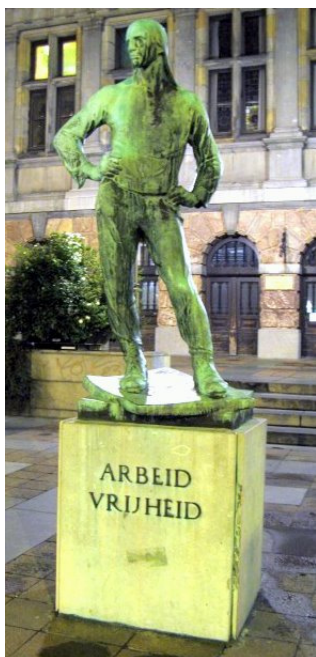
Financieringsproblematiek

- Financiering nu op basis van lopende belastingsinkomsten: hoe zeker is dit?
- Overheidsschuld nog zeer groot
 - Actuele schuld = 1 x BBP
 - Pensioenschuld = 3.5 x BBP
 - Elke °belg heeft schuld van 150 000 €
- Weinig tot geen kapitaal opbouw
 - Tenzij men zelf gespaard heeft
- Investerings < 2 %
- Keynesiaanse politiek: consumptie
 - Multiplicator factor zeer laag

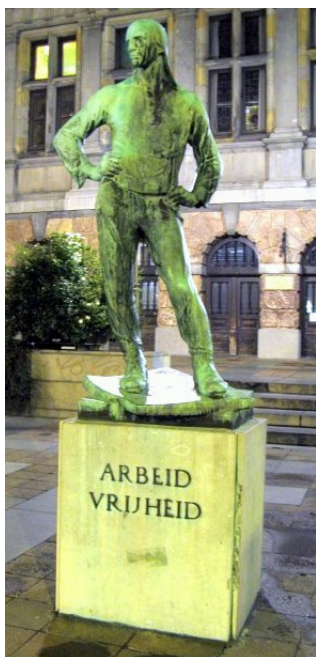
Wat is het verloren draagvlak (1)?

- Grosso modo: 1,2 miljoen productieven zijn nu verloren
 - (+ gepensioneerden, ...)
- BBP: afgerond 300 miljard
- Productiviteit: 94000 euro/ actieve in private sector (grofweg)
- Verlies: 112 miljard – 22% zwart (66 miljard) + 9 miljard
= 56 miljard welvaartsverlies

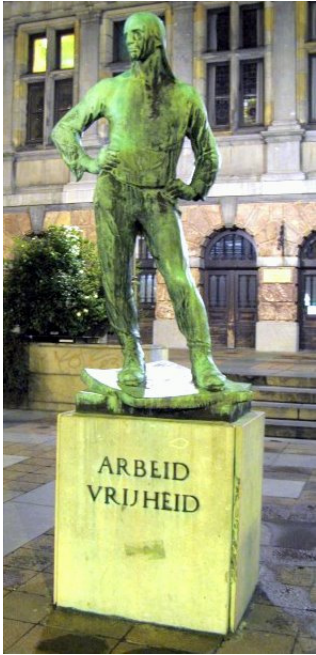
Wat is het verloren draagvlak (2)?

- ECB studie 2003 EU overheidsefficiëntie
 - Input-efficiëntie: 0.66
 - Output-efficiëntie: 0.79
 - Totaal: 0.52, rank 19
- Small is beautiful volgens dezelfde studie:
 - Small gov: $0.98 * 0.96 = 0.94$
 - Medium gov: $0.81 * 82 = 0.66$
 - Big gov: $0.65 * 0.83 = 0.54$
- Verloren welvaart: $150 * 0.48 = \underline{72 \text{ miljard}}$

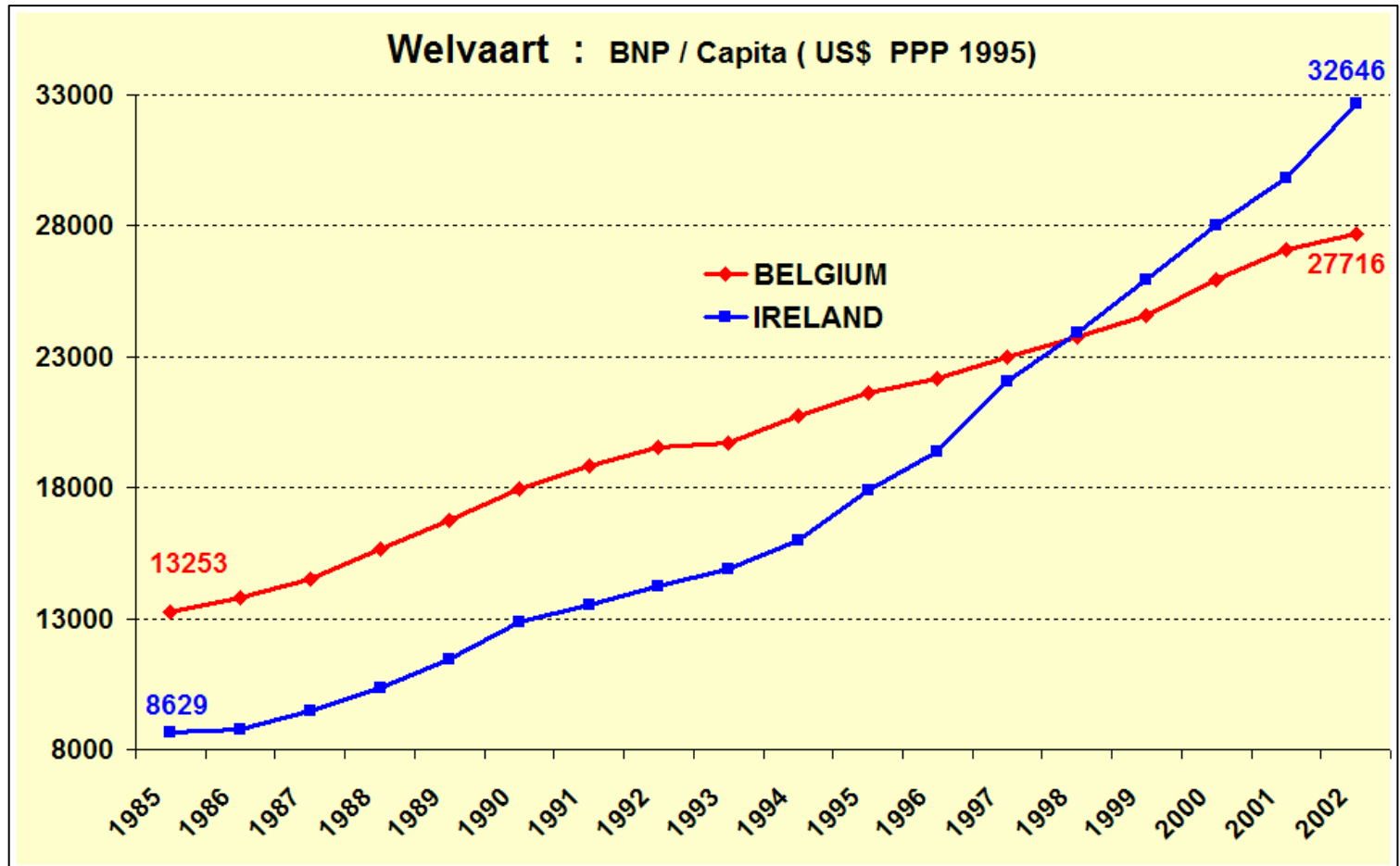

Totaal potentieel: helft BBP

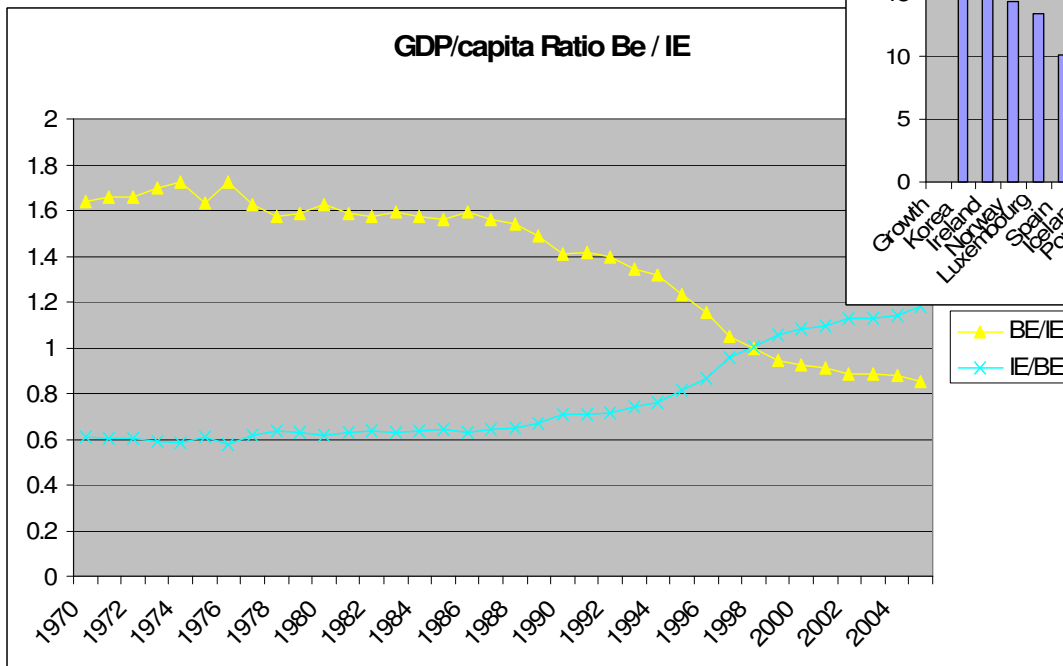
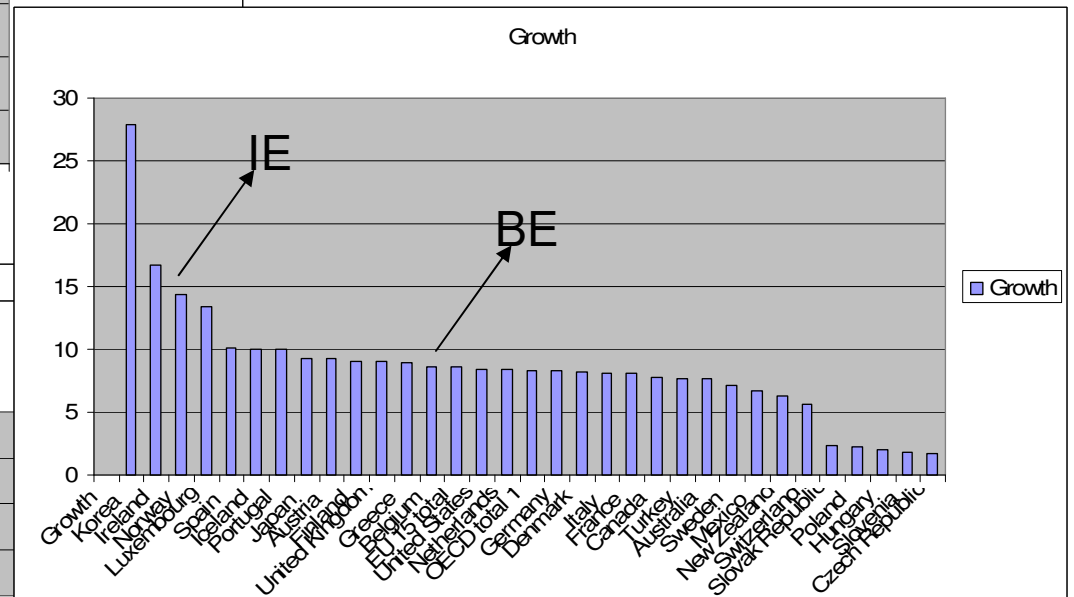
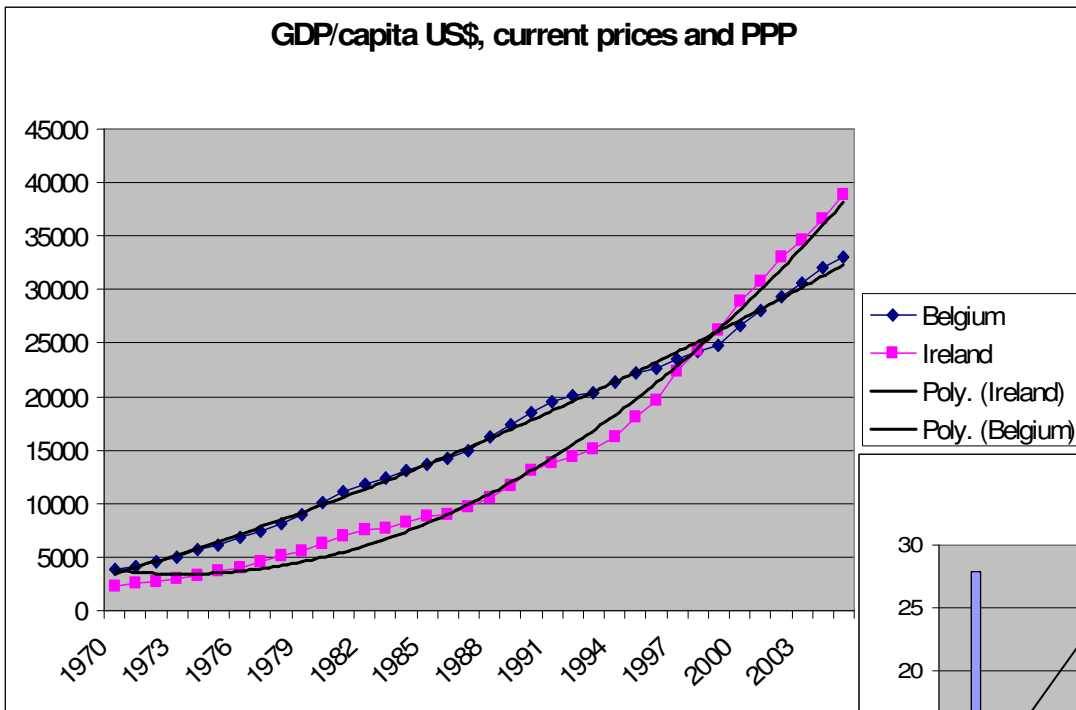
- $56 + 72 = \underline{128 \text{ miljard}}$ => bijna helft BBP
- Lost opportunity cost:
 - Lagere groei => cumuleert snel
 - Gemiste investeringen
 - Toenemende groep armen
 - Welzijn, ruimte voor diensten
 - Hogere werkdruk
- Ierland als voorbeeld dat het kan:
 - Overheidsbeslag 50% => 35 %
 - vanaf jaren '80 groei > 5%
 - Toen: armste land (BBP/capita 50 % België)
 - Nu: rijkste land (BBP/capita 125 % België) en royaal sociaal en pensioen beleid.

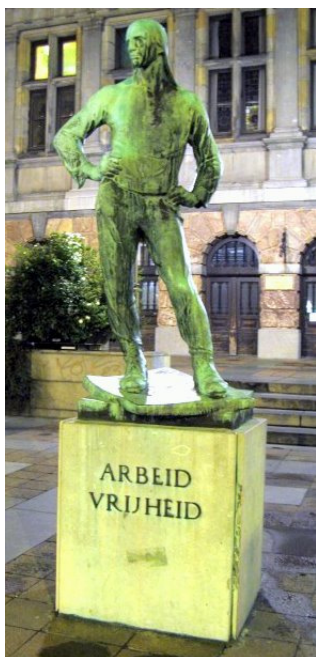

Dit is geen utopie

Dit is geen utopie

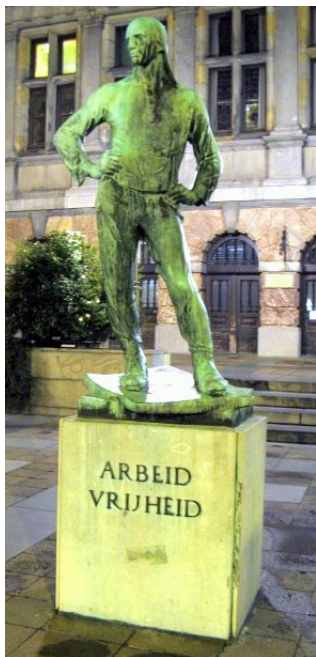

Passieve Welvaartstaat heeft gefaald

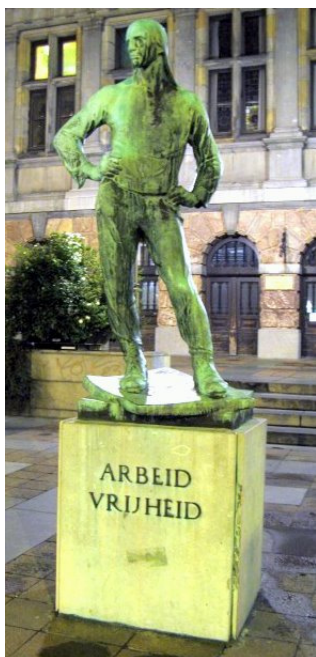
Alleen consumptie bevorderen genereert
geen welvaart op lange termijn:

Krekels vs Mieren

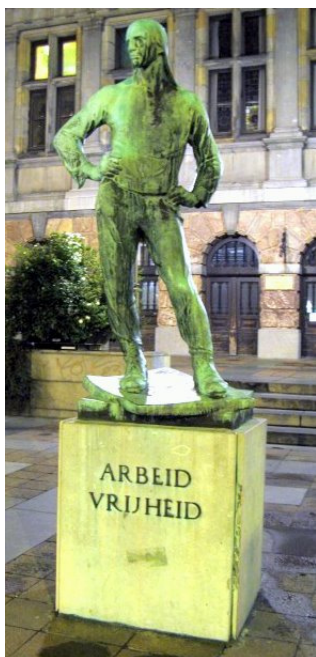
Hoe sociaal is het Belgische systeem? (idem EU)

- 1,2 miljoen RVA trekkers:
 - Nieuwe under-class in wording
- Discriminatie in sociale statuten
 - Ambtenaren, bedienden, arbeiders, zelfstandigen, werklozen, thuiswerkende partners, ...
 - Uitermate discriminerende bescherming
 - Rol voor Centrum Gelijke Kansen ? (sic)
- Inkomsten fiscaliteit
 - Laagste inkomens betalen meest in % (!)
 - Hogere inkomens minst in %
 - De investerende/sparende belg wordt meest beboet
 - Arbeid wordt beboet
 - Inactiviteit is een “kleefmat” geworden
 - Hoe “moreel” is dit?

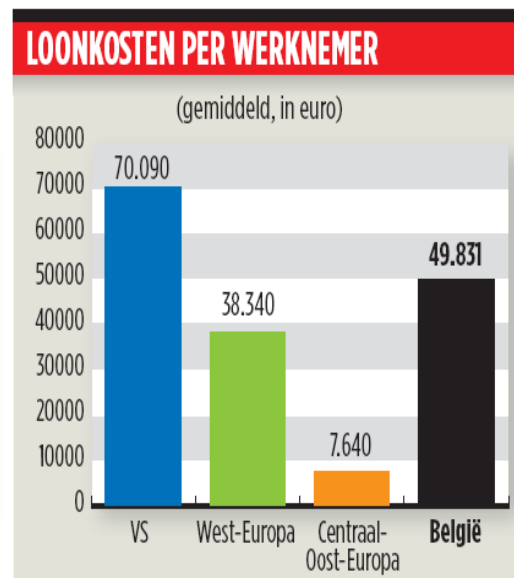
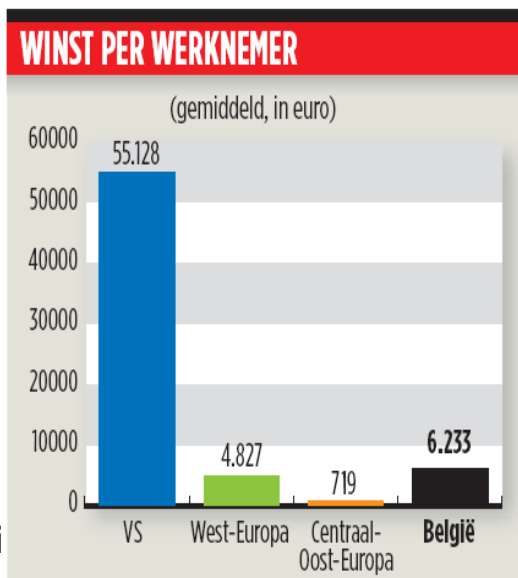
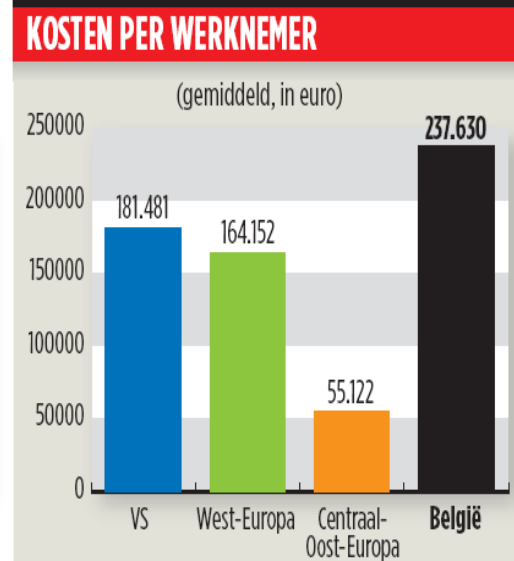
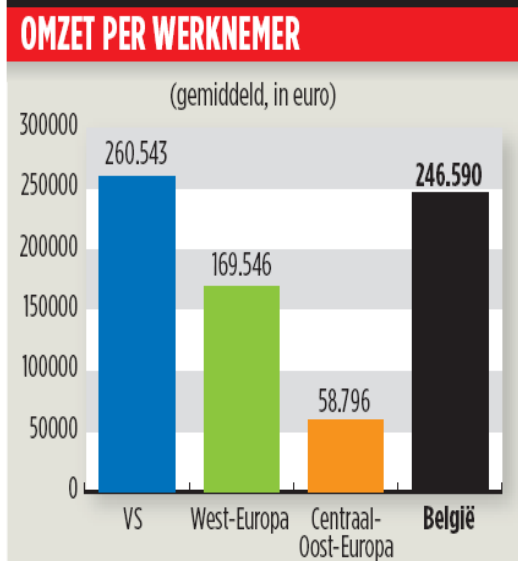
Structurele misgroei

- **Netto lonen** te laag (neerwaartse druk wegens fiscale en sociale afhoudingen)
 - vandaar demotivatie werknemers, liever stempelen
 - ondernemers vinden moeilijk werkrachten
- **Bruto loonkost** te hoog
 - vele laaggeschoolden kunnen tegenwaarde niet presteren en zijn gedoemd tot werkloosheid
- Te hoge werkdruk => stress
- Gevaar concurrentievermogen ondernemingen
- Delocalisatie naar buitenland.
- **Oorzaken :**
 - Misgroei overheid die teveel kost
 - Misgroei sociale zekerheid
 - Sluipende belastingsverhoging wegens niet-indexeren
 - Geniepig !

Productiviteit hoog, maar loonbelasting competitiviteitskiller

- Bron: PWC
- Studie op 400 grote bedrijven
- Gevolg: Ook 30% Minder opleiding!

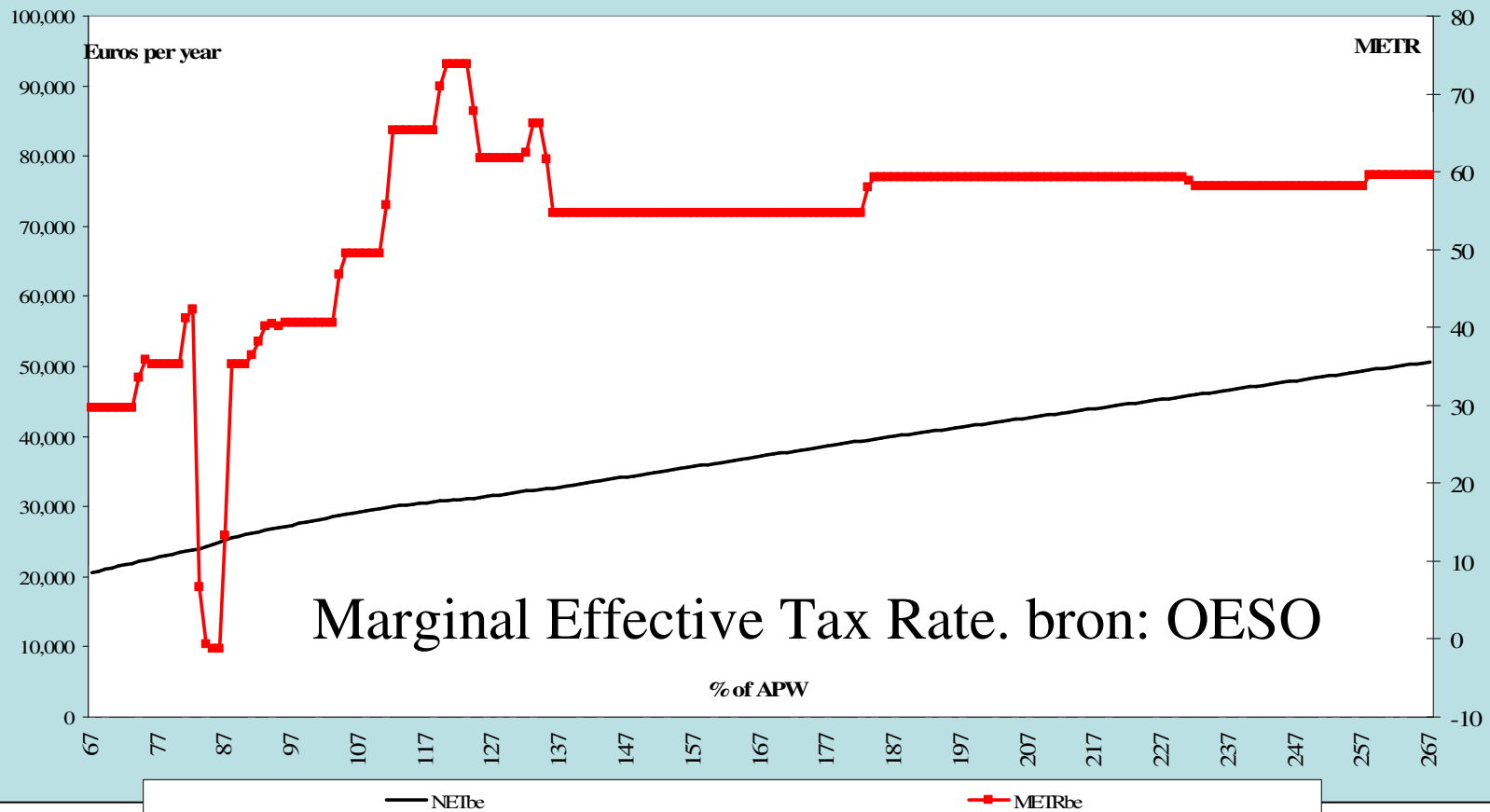

Huidige complexe inkomstenbelasting is armoede bestendigend

Marginal Effective Tax Rate - Belgium 2004

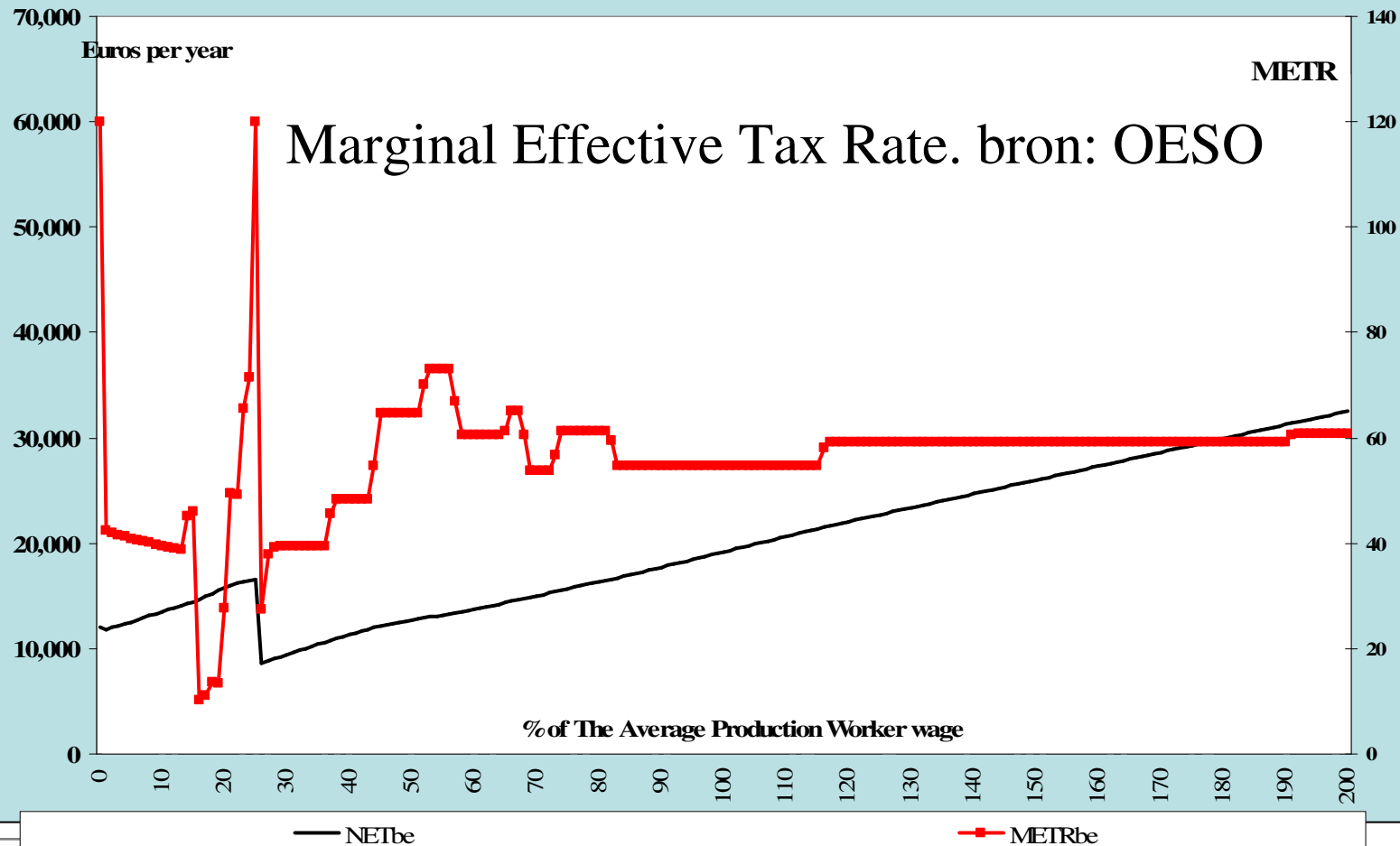
Two-earner-couple with 2 children, principal earner with 67% of APW and secondary earner with earnings from 0 to 200% of APW, not UB beneficiary

Huidige complexe inkomstenbelasting is armoede bestendigend

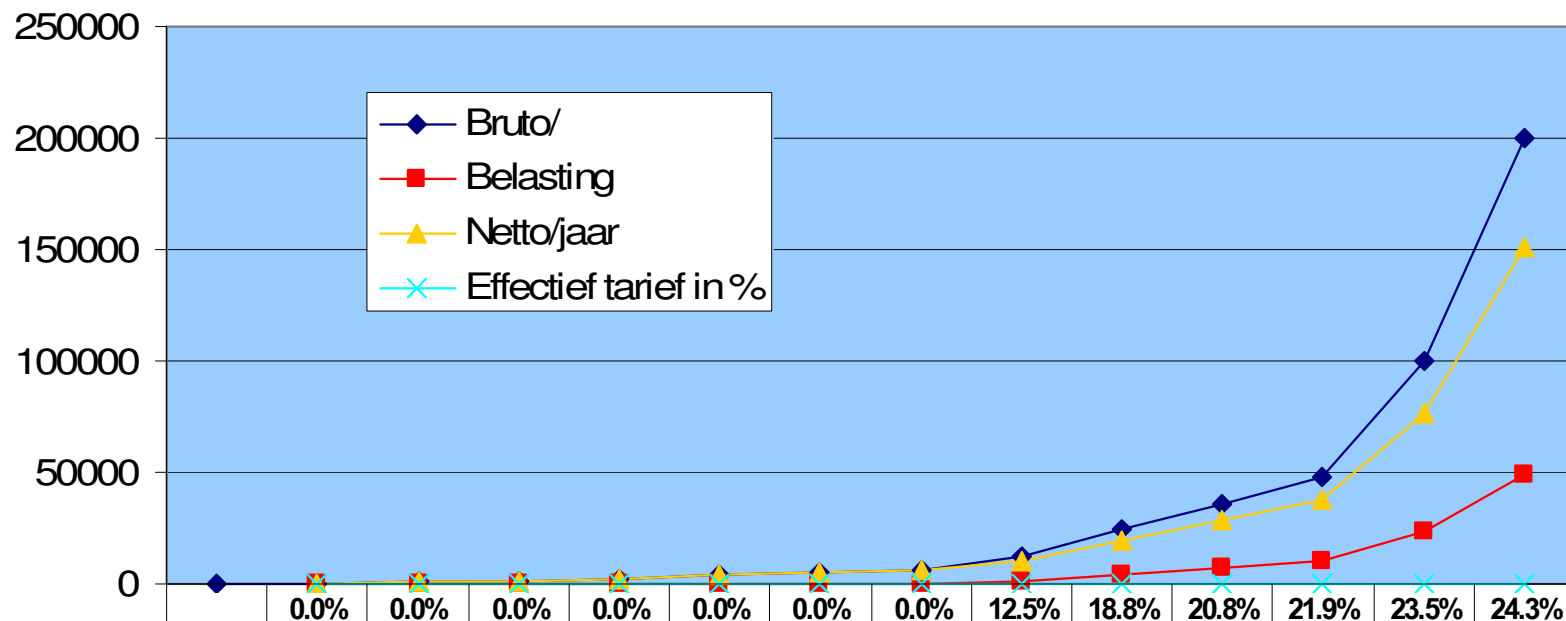
Marginal Effective Tax Rate - Belgium 2004 - Single person eligible for unemployment insurance benefits

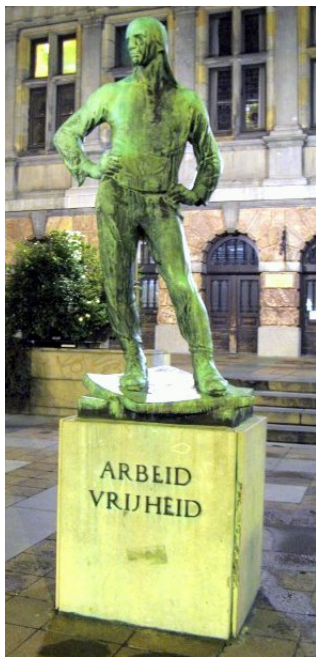

Maxtaks progressief en sociaal (= vlaktaks met vrijstelling)

MaxTaks

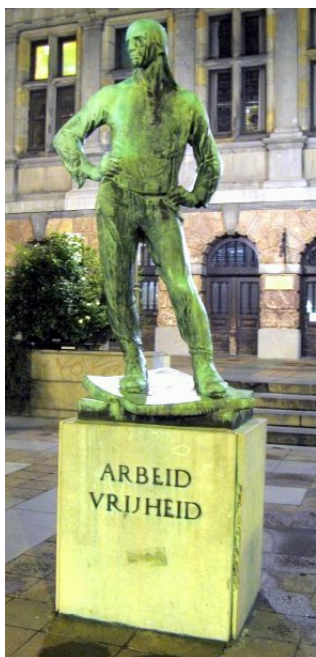

◆ Bruto/	0	0	600	1200	2400	3600	4800	6000	12000	24000	36000	48000	100000	200000
■ Belasting		0	0	0	0	0	0	0	1500	4500	7500	10500	23500	48500
▲ Netto/jaar		0	600	1200	2400	3600	4800	6000	10500	19500	28500	37500	76500	151500
× Effectief tarief in %		0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	12.5%	18.8%	20.8%	21.9%	23.5%	24.3%

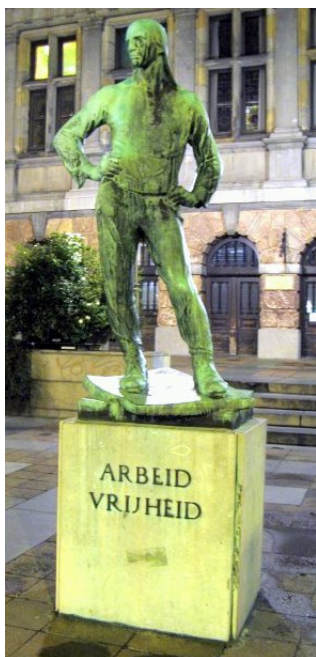

Hoe “duurzaam” is het Belgische systeem? (idem. EU)

- Investeringsontmoediging
- Sparen ontmoedigd
- Consumptie bevordert: cultuur van hedonisme en “gratis” politiek
 - “panem et circenses”
- Werkdruk heeft zijn grens bereikt
- Duurzaamheid = efficiëntie
 - ECB: overheid 50% teveel. Duurzaam?
 - Lage structurele investeringsgraad (< 2%)
 - Marktwerking dikwijls aan banden gelegd

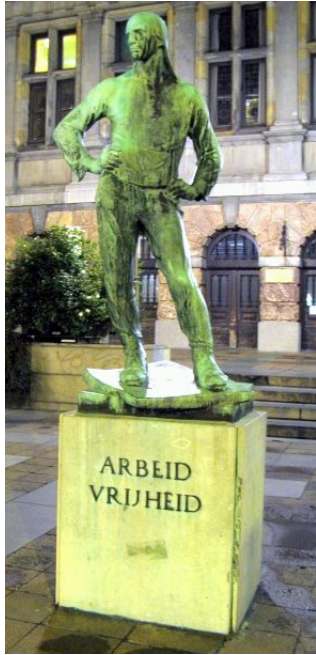

Systemdenken

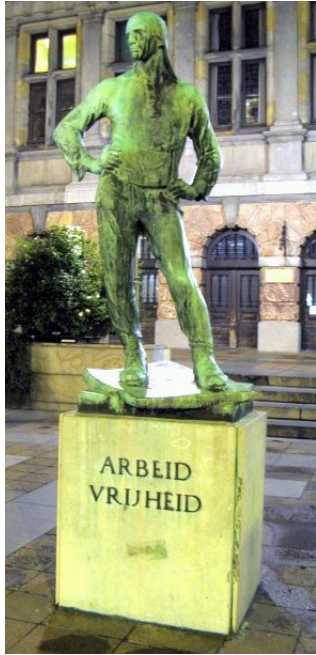
Doordenken tot op het bot

- Wat zijn de basisbehoeftes van een samenleving?
- Wat is (eerlijke) welvaart?
- Wat is (echte) solidariteit?
- Wat is (echte) Sociale Zekerheid?
- Wat is het minimale systeem met hoogste efficiëntie op lange termijn?
- Welke zijn de echte vrijheden, rechten en plichten?

Benadering: systeemdenken

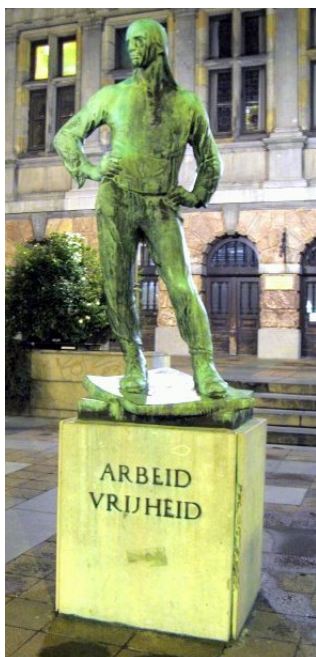
- Geen ideologie, maar efficiëntie van het systeem moet doel zijn
- Holistisch denken:
 - Lange termijn effecten van interventies
 - Beslissingen op laagste niveau ipv. centraal
 - Terugkoppeling op alle niveaus
- Huidige complexiteit is een teken van:
 - Entropie: verkalking en misgroei
 - Basisprobleem niet (meer) begrepen
 - Inefficiëntie, 100 jaar compromissen

Zelfs Keynes wist het

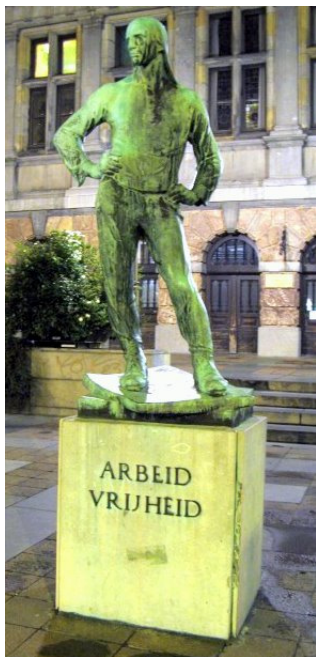
“The important thing for government is not to do things which individuals are doing already, and to do them a little better or a little worse:
but to do things which at present are not done at all.” (1937)

=> Geen micro-beleid maar lange termijn beleid is vereist. Enkel essentiële taken

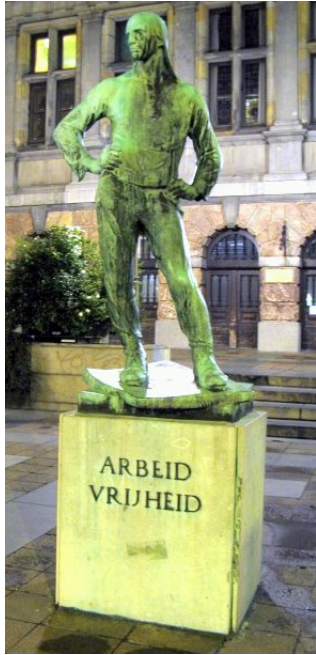
Basisbehoeften

- Levensbehoeften voldoen
 - Geen honger
 - Geen ziektes
- Arbeid
- Opbouw eigendom/kapitaal
- Onderwijs
- Welzijn:
 - Vrij te denken en te handelen
 - Solidariteit en respect

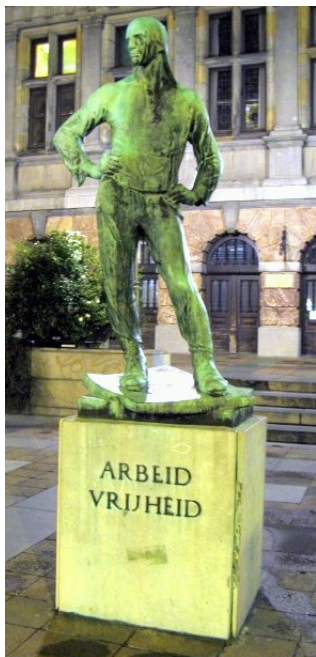
Eerlijke welvaart

- Verworven door eigen middelen
 - Door eigen arbeid
 - Door aanwending opgebouwd vermogen
- Vergoeding voor hulp van anderen
 - Mits een eerlijke marktprijs
- Niet: dwangmatig bekomen
 - Excessieve belasting (overheid)
 - Misbruik macht (monopolie, geweld)

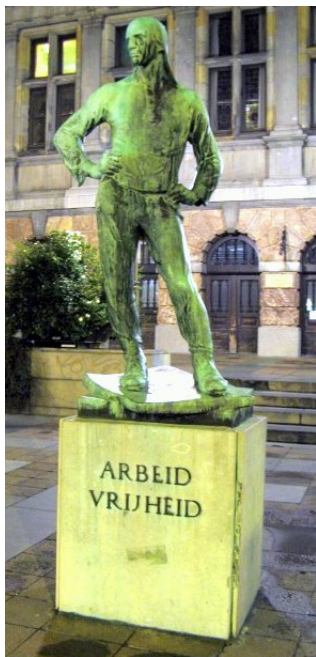
Echte solidariteit

- Is vrijwillig
- Resultaat van moreel handelen:
 - Norm besef vereist
- Eigenbelang:
 - Kost van niet solidair te zijn
 - Kunnen morgen zelf behoeftig zijn
- Niet:
 - Excuus voor “herverdeling”

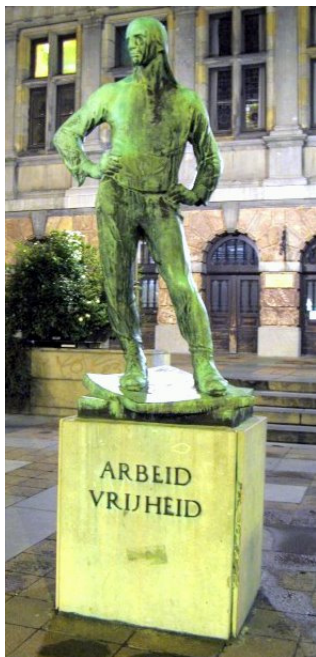
Minimale systeem vereisten

- Basisbehoeftes ingevuld
- Positieve spiraal:
 - Zelfstandigheid, zelfredzaamheid
 - Groei: opbouw waarde/kapitaal/vermogen
- Vermijdbare kosten voorkomen:
 - Eenvoud en reactief
- Eerlijk:
 - Iedereen gelijk, geen privilégés
- Controleerbaar:
 - Doorzichtig en open

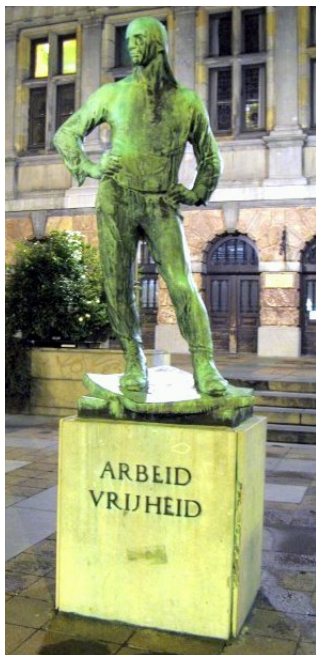
Sociale Zekerheidssysteem (1)

- Principe:
 - Inkomsten of geen inkomsten
 - Via werk of via vermogen
 - Geen inkomsten => eerste lijns SZ
 - Inkomsten => bijdrage tot persoonlijke kapitalisatie (tweede lijns pensioen)
 - Lopende uitgaven:
 - via consumptiebelasting
 - Reserves opbouwen voor de zwakke periodes
- Universeel van geboorte tot dood
- Universeel voor iedereen:
 - een enkel “sociaal statuut”
 - ambtenaren, bedienden, arbeiders, zelfstandigen, schoolgaand, gepensioneerd, ...

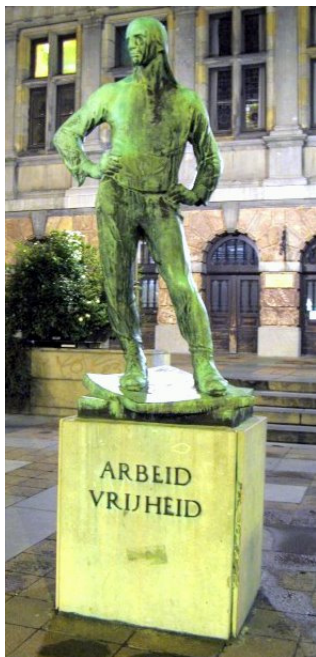
Sociale Zekerheidssysteem (2)

- Variabele kost van SZ: de uitkeringen
 - Bv. 600 euro/maand (school, inactief, pensioen)
 - 50% minimum marktloon
 - Modulatie functie van leeftijd, handicap, ...
 - Werk: opbouw persoonlijke reserve => pensioen
 - Actieve bijdrage aan samenleving belonen
 - Geen werk: som beschikbaar
- Vaste kost: de werkingskost
 - Wekelijkse of maandelijkse uitbetaling
 - e-SZ: enkel computer kost
 - Sociale begeleiding is enige personeelskost
- Bijkomende dekkingen: via verzekering

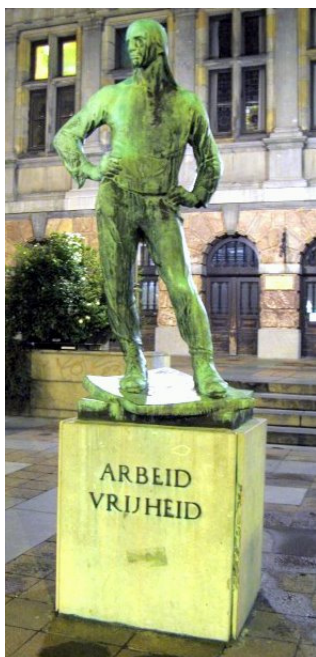
Belastingen (1)

- Principe:
 - Vergoeding voor wat men zelf niet kan
 - Burgers “kopen” diensten
 - Geen “herverdeling” en “dotaties”
- Belasten van arbeid en van elke vorm van inkomsten is contraproductief
 - Voor personen en bedrijven
- Dus enkel “verbruik” belasten
 - Werkt duurzame economie in de hand
 - Grondwettelijk beperken om politieke misgroei te begrenzen

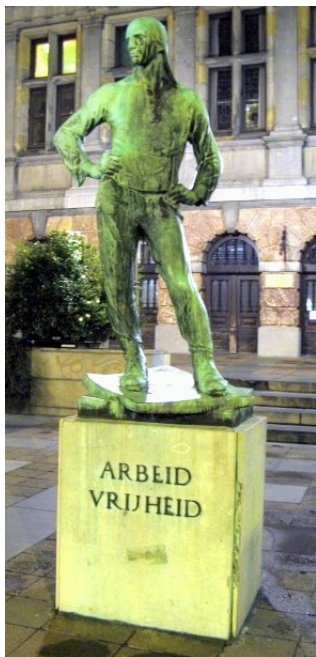
Belastingen (2)

- “België Ondersteboven”
 - Inning op lokaal vlak
 - Lokaal vlak koopt van hoger niveau diensten
 - Alle inkomstenbelasting af te schaffen
 - Verschuiven naar verbruikersbelasting
- Kan zelf regulerend werken
 - Mits gezonde democratie
 - Burger beslist decentraal, mandaten beperkt
- Verbruik belasten =
 - Consumptie of grondstof/energie
 - Infrastructuur (terugbetalen investering)
 - Diensten zijn arbeid, dus niet belasten

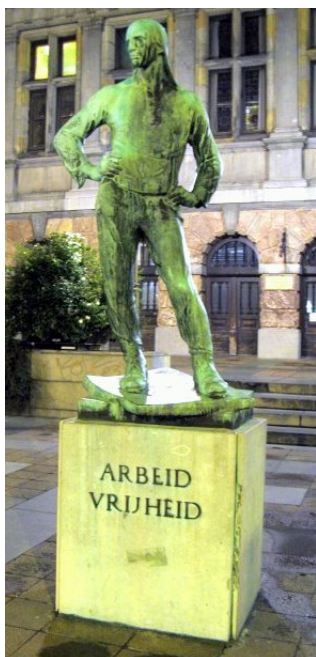
Regelgeving en wetten

- Elke samenleving heeft regels nodig
 - Conventies en afspraken
 - Norm bepaling
 - Efficiëntie door vermijden eeuwige discussie
- Niet:
 - Opleggen eigenbelang belangengroep
 - Willekeur
 - Micro-management

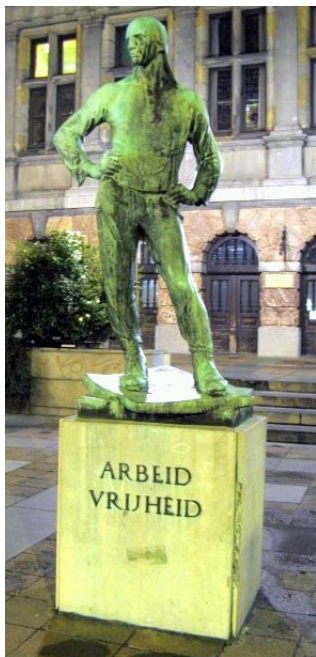
Regelgeving (2)

- Mandaat naar boven
 - Meeste “macht” moet lokaal blijven
- De valkuil:
 - Wetten en regels zijn tijdsgebonden
 - Weinig effort om ze te creëren
 - Veel effort om ze op te heffen
- Daarom omdraaien:
 - 2/3 meerderheid bij aanvaarding
 - 51% voor afschaffing
 - Automatisch herzien of vervaldatum geldt

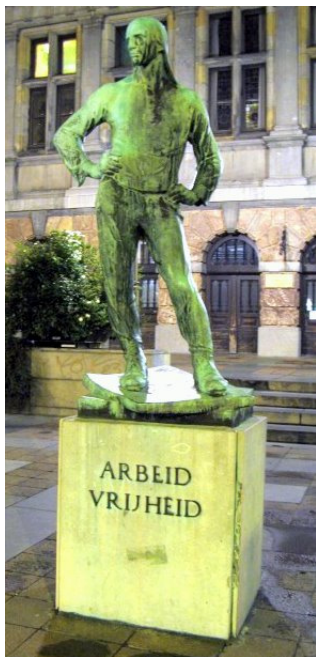
Openbaar en deugdelijk bestuur

- Corporate governance and transparency => recht op inzage
- Waarom geldt dit niet voor de overheid? (NV België)
- Als belastingen dienen om diensten te kopen, moet er dan geen concurrentie mogelijk zijn?
- Verzelfstandigen (NV, VZW) en demonopoliseren eerder dan privatiseren
- Overheid en zijn diensten kunnen failliet gaan!

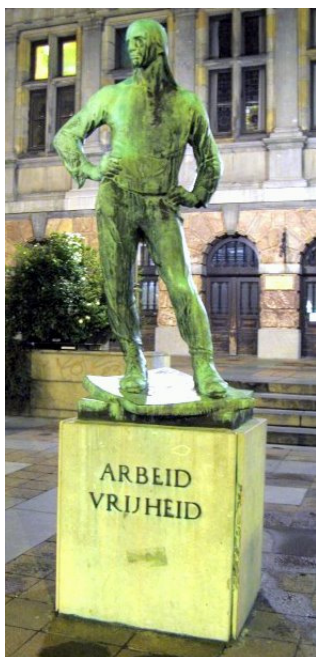
Middenveld, vakbonden, ...

- Belangenverenigingen zijn democratisch
- Maar niet de belangenvermenging
- Postjes politiek
 - Desnoods creëert men een “instelling”
- Wie vertegenwoordigen de vakbonden?
 - Rigide, soms absurde arbeidswetgeving
- Hoe onafhankelijk zijn de sociale partners? Sociaal overleg een show?
- Cliëntelisme en conservatisme zijn onderliggende oorzaak van maatschappelijk immobilisme
- Normenverlaging het gevolg

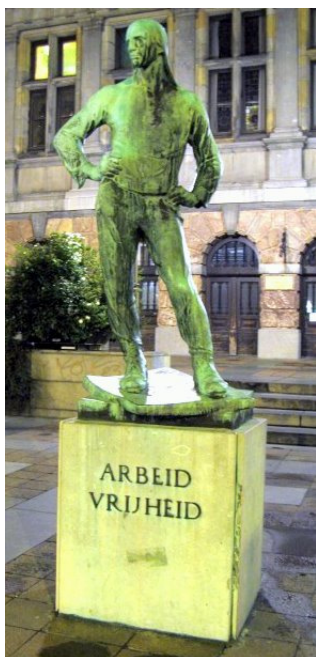
De semi-overheidssector

- Intercommunales
- OCMW's
- NMBS, Post, Electrabel, ...
- Banken en verzekeringen, ...
- Grote industriële groepen
- Hoe groter hoe groter belangenvermenging
- Hoe groter hoe meer beschermd door de overheid en haar wetten (tewerkstelling en belastingsinkomsten, cfr. VW Vorst)
- Demonopoliseren en zelfde regels van corporate governance en transparency
- Werkelijke onafhankelijke controle en bestuur vereist

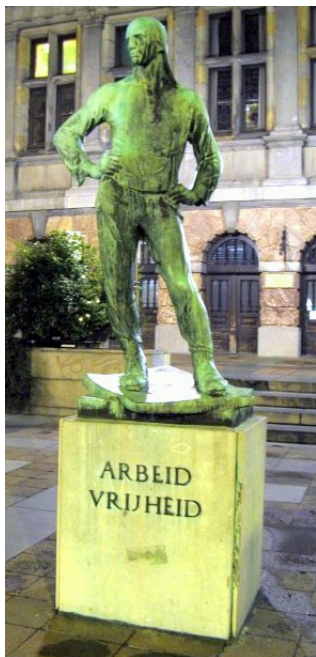

Het EU dilemma

- 80 % van onze wetten wordt in Europa bepaald, 80000 bladzijden/jaar
- Maar de Commissieleden werden niet verkozen
- “harmonisering” tot in het absurde
- “grondwet” door het strot geduwd, nu via de achterdeur
- Als de natie-staten niet democratisch werken, hoe kan men dit van de EU verwachten?
- Nochtans eengemaakte economische zone is zeer wenselijk, ook politiek

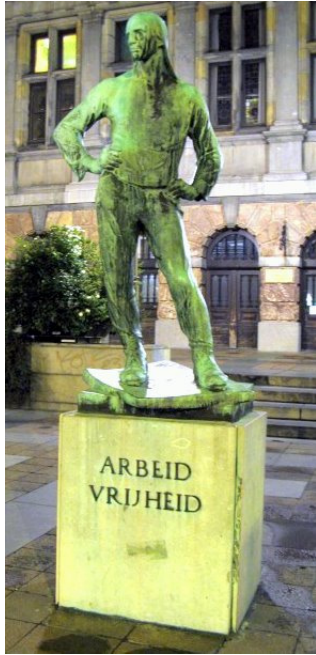

En nu ?

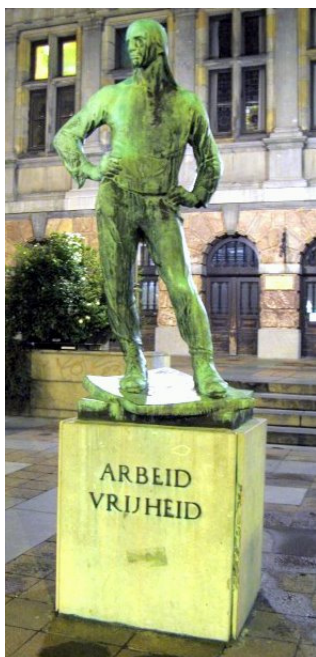
The roadmap

- Micro-maatregeltjes werken niet
- Belangengroepen kortzichtig
- Politieke klasse mist visie
- Deel van burgers lijkt wakker te worden
- Rol van Europa van positief naar negatief
- Moeten we dan wachten op een revolutie ?

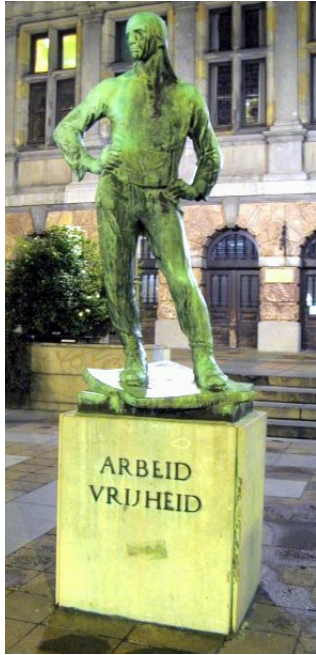
Alternatief:

- Durven denken
- Durven communiceren
- Enig alternatief is bewustmaking
 - Rol media
 - Rol bewuste burger
- “Gezond verstand” gebruiken

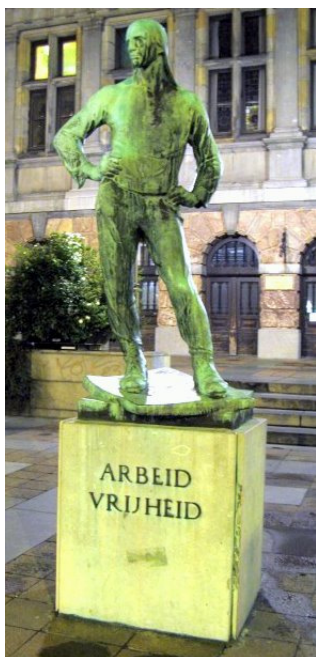
Maatregel 1

- Getrapte maar uniforme SZ
 - Met maandelijkse “MaxTaks” (25%)
 - Liever afschaffen inkomstenbelasting
- Zal snel werkloosheid doen dalen
 - Zwartwerk zal op natuurlijke wijze verdwijnen
 - Werken loont terug
 - Nettolonen zullen stijgen
 - Groei zal toenemen

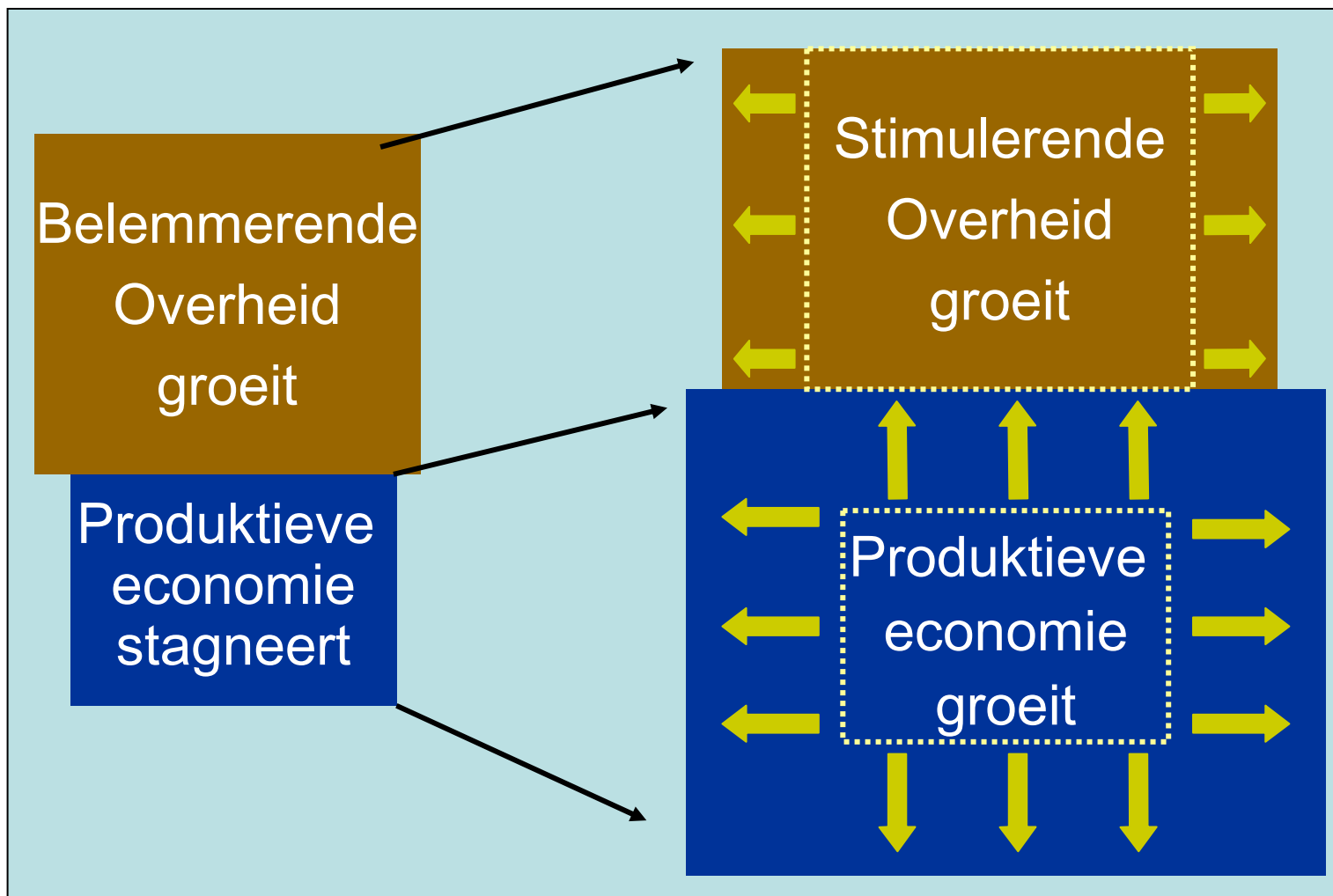

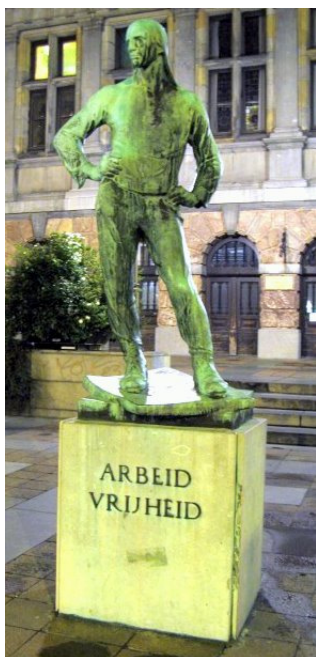
Maatregel 2

- Optimalisatie overheid:
 - Echte “administratiekost” moeilijk te vinden (er is geen analytische boekhouding)
 - Dubbele oorzaak:
 - Oubollig en gemiddeld lage competentie
 - Structureel: wetgeving en stelsels
- Extra verborgen potentieel van 500000 tewerkgestelden: 47 miljard
- Natuurlijke absorptie door private sector
- Bottom-up (directe) democratie essentieel

We worden er allen beter van

Besluit

Het probleem is vooral structureel
Micromaatregeltjes werken niet

Potentieel is duidelijk:

1,2 tot 1,7 meer productieven,
tot 200 miljard/jaar (met groei)

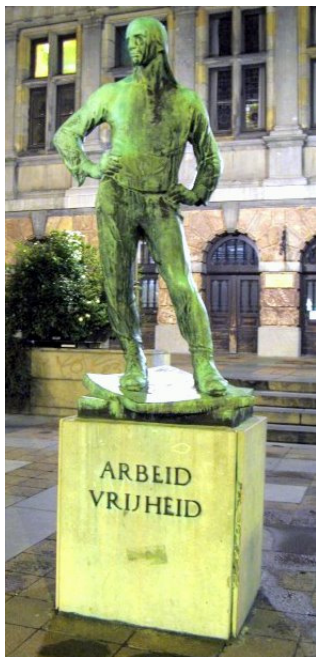
Dit kan veel welzijn kopen

Open Samenleving

=

Actieve Transparante

Welvarende Samenleving

Oproep

Verspreid de boodschap

Feiten, geen hypotheses, geen ideologie,
denk nuchter

Durf status-quo in vraag te stellen

21ste eeuw:
een nieuwe (r)evolutie van het denken